

in se ta mrčes po dne skriva tako, da se vidi in da se more do njih, navadno so tam najrajši, kjer je najtoplejše, se v nje napiše perzijanske štupe zoper mrčes, kar se najlagljeje s kako drobno cevico zgodi in ljuknje se potem ali z apnom ali pa z gipsom ali malcem zamažejo. Ako se ne da zagnati, iz katerih ljukenj prihajajo ali če so ljuknje z omarami, škrinjami ali kakor bodi zastavljene in če so sploh take, da se gori povedani pomoček ne more rabiti, tako je treba črnuhe v mesecih juniji in juliji, ko najbolj na videlo prihajajo, s kako vodo ali s kakim vabilom iz skrivališč izvabiti, potem pa jih ali z nogami poteptati ali s kakim širokim orodjem pobiti. Seveda mora lovec okreten in nagel biti, inachi mu zverjad vsa uide. Kot vabilo služijo dobro zvečer po tleh položene vlažne cunjje, pod ktere se jih trumama nabere. Treba je potem samo po cunjah krepko teptati in vsi pod njih čepeči švabi se pomučkajo. Ob 11. zvečer se glavni lov na žoharje počne, ki ga je treba več večerov zaporedoma ponavljati.

Kjer razmere pripuščajo t. j. kjer domača perotnina do mrtvih švabov ne pride, in kjer se ni bati, da bi mrtvi švabi v kako jedilo počepali, tam jih je mogoče tudi zastrupiti, kar se najlagljeje s testom z fosforom in s kako sladko stvarjo, medom, cukrom, sirupom namesenim zgodi. To sredstvo se zvečer na mestih, kamor švabi pridejo, nastavi, zjutra se mora pa spet skrbno preč vzeti in previdno hraniti, da se nesreča ne zgodi. Tudi prepaha švabi ne morejo trpeti.

Muhe v hlevih in kako jih pregnati.

M. Da preganjanje muh iz hlevov kaj izda, je pred vsem drugim na prvem mestu snažnosti na dvorišču, v hlevu in pri živini treba. Najprej ne sme nič, kar bi muham hrano podajalo, po raznih mestih raztrošeno biti. Ostanke jedil, sadja, živalski izločki, pomije in vse take podobne stvari se morajo skrbno odstranjevati in zagrebat. Če ima hlev lesene stene, tako se morajo te z lugom vmivati in namakati. Kar gnoju in kompostu hasni, vse to je muham na kvar, toraj potrošanje gnoja z gipsom, polivanje z vitriolom, potrošanje s prstjo, steptavanje, obsenčavanje in zmerno zamakanje. Solnčna svetloba se mora, dokler je najhujša vročina po dne, od hleva odravačati po zastorih, deskah, vejevji itd. Dalje je treba v hlevih limance razpotekniti, skledice s cukrovo sladko zastrupljeno vodo razpostaviti, vendar pa da živina ne more do nje. Na Laškem pod hlevnim stropom razpotezajo za prst široke bele lanene trake, ki so s kako zastrupljeno barvo pobarvani, na ktere se muhe rade po noči vsedajo. Oni deli trupla pri živini, ki so muham najbolj izpostavljeni in kamor se najrajše vsedajo kamor pa rep in drugi udje ne segajo, se morejo večkrat s stančanim lavorikovim oljem pomazati, ktere ga olja se muhe ogibljejo. Najmarljivejše pokončevavke muh so lastavice, ktere je treba na vsak način vabiti, da se pri hiši nastanijo in gnjezdijo.

M. Kako pravi od ponarejenega putra razločiti. Ako se puter zavreje, se pri ponarejenem vidi, da se le celo malo peni, prav neredno vreje, močno poka in črez posodo škrka. Maščoba, kar nje je v putru, obdrži naravno putrovo barvo, kar pa je sira in sirskih delov, postane nekakšno rujavo in se v kepah posode poprijema. Pristni puter, kedar zavreje, se močno peni, redno vreje, le rahlo poka in ravnomerno žolt postane.

M. Čreslo pospešuje špargeljno rast. Čreslo, kakoršno porabljeno iz strojarij pride in večidel kam zavreže, je za špargeljno grede dobro gnojivo, da špargelj lepo in krepko raste. V Argentelu blizo Pariza, kjer mnogo in lepega špargeljna pridelujejo, potrošajo špargeljno grede s strojarskim čreslom in vspeh je res tak, da se vrtnarji s svojim pridelkom hvalijo. Špargelj skoraj za 14 dni prej požene in dosti debelejši in okusnejši postane, ko pa oni iz gredic, ktere se na navadni način obdelujejo.

Dopisi.

Iz Celja. (Okrajni zastop celjski, letina, nesreča). Dne 19. avgusta imel je okrajni naš zastop svojo sejo, pri kateri so se obravnavale med drugimi sledeče zadeve: 1) V okrajni šolski svet se je volil po večini glasov gosp. Hausenbichler iz Žalca. Mož je pošten narodnjak in Slovenci se imamo veseliti te volitve. 2) Vbožnim Frankolčanom se je razdelilo 300 fl. 3) Požarnim stražam v Št. Petru, v Vojniku in Žalcu se je dovolilo po 50 fl. 4) Občini Gotoveljski se je dalo 70 fl. v pomoč za zidanje 3 mostov. 5) Sporočalo se je o proračunu za okrajne potrebe leta 1880. 6) Volil se je odsek, da preišče račun okrajne blagajnice leta 1879. 7) Odobrila se je volitev dveh novoizvoljenih okrajnih zastopnikov. To bi bilo vse v redu. Opozoriti pa imamo vendar okrajne zastopnike, naj konec storijo grdi nemškutariji, ki se šopiri pri tem uradu. Večina okrajnih zastopnikov je vrlo narodna; uraduje se pa pri okrajnem zastopu izključljivo v nemškem jeziku. Vabila k sejam itd. se trdim Slovence, ki visoko učenih izrazov na primer: „pto fruktifikation“ kar nič ne razumevajo, pošiljajo samo v nemškem jeziku; razgovarja se pri seji le v nemškem mnogoterim nerazumljivem jeziku, zapisniki se pišejo zopet le v ptujem jeziku itd. itd. Dragi tovarši: tu bo treba spremembe! Če plačujemo Slovenci davke, imamo menda tudi pravico tirjati, da se nam pošiljajo dotična pisma itd. v domačem jeziku, da nam ne bo treba letati okrog ter iskati tolmačev. V omenjeni seji se je tudi določila kazen 5 fl. vsakemu odborniku okrajnega zastopa, kateri neopravičeno od napovedane seje izostane ali nepozno pride. Prav tako! Kaj pa, ali hočete tako kazen iztirjevati tudi od tistih odbornikov, kateri ne razumejo v nemščini pisanega povabila? Gotovo ne! Dakle: bodite razumni in srčni zastop-

niki slovenskega ljudstva, katero Vas je volilo v okrajni zastop! Vled vednega deževja gnjije po njivah krompir in fižol; tudi otava se ne more spraviti. Kaj bo? se ljudstvo poprašuje vse tužno in plašno. Mili Bože naj nam pomaga! — Ko so pretečeno saboto zvečer na celjskem kolodvoru z voza zlagali les, pade velik hloed 14letni hčerki tukajšnjega kolodvorskega čuvaja Skokan-a, ktera je zraven voza pobirala treske, tako nesrečno ob glavo, da kmalu potem dušo izdahne.

Od sv. Petra pri Radgoni. (Razne novice). Letino imamo povprek še precej dobro, ozimna se je kaj vrlo obnesla, posebno pšenica, ktere mnogi več namlatijo, kakor se je sprva nadejalo, tudi rž in ječmen nista zaostala in slobodno s hvaležnim srcem rečemo: hvala Bogu! da smo vse poljske pridelke v lepem vremenu, in še pred točo pod varnost spravili. Nastala je 30. julija huda ura; proti večeru se pripodijo do nas pogubonosni oblaki, ter nam med dežjem, bliskom in gromom vsipajo točo precejšnje debelosti, ktera je mnogo škode pouzročila, posebno po vinogradih, iz kterih vže ni bilo velike koristi pričakovati, ker komaj so si vinogradi, hudo poškodovani od ostrega zimskega uraza in 21. maja nastale slane nekoliko opomogli, vže zopet jih je grozna toča za 2 leti v reven stan potisnola. Tudi jarina, ktera se lepo kaže, je precej škode po toči trpela, posebno mlada ajda je bila v zemljo zbita, koruza razčesana, buče natolčene, da zdaj gnjijejo, dalje še je tudi mnogo nezrelega sadovja z drevja poklestila. No, na široko ravno ni segala, najbolj so v naši fari zadeti: Orehoveci, Šratovci, deloma tudi Črešnjevci. Bog pomagaj! Dalje poročam o vremenu, katero se vže od početka avgusta sem neznansko kisto drži. Skoraj vsaki božji dan dežuje, da ni mogoče trave iz vinogradov spravljati, ker se nič ne posuši, ampak le segnjije, po zimi bo pa viničarjem, kteri največ sena iz gorice dobijo, klaje za živino pomanjkovalo. Tudi zastran otave, katero začnejo zdaj pri nas kositi, bo slabo, ako ne bo drugačnega vremena, krompir bude pa bržčas začel v zemlji gnjiti, ker ima uže preveč mokrote. Ni še dolgo tega, kar sta 2 posestnika v sosedni nam Kapelski fari nesrečno in žalostno smrt storila. Eden je padel raz strehe, ter se z vratom nateknil ob nekem žebli, da je v malo urah dušo izdehnil, drugi se je v Muri kopal in utonil. Nesreča toraj nikoli ne praznuje. Smrt sledi človeku zmirom za petami! Konečno še omenim, da sem lani v dopisu iz Radgone v 36. šte. „Sl. Gospodarja“ objavil, kako so nekteri dobrotniki dali v Apačah više Radgone staviti veliko šolsko poslopje; letos imam k temu dostaviti še, da je zdaj omenjeno poslopje vže prav čedno izgotovljeno in da je 5 častitih šolskih sester ondi nastanjenih, ktere vodijo in lepo podučujejo žensko mladež, kakor sem slišal, na veliko zadovoljnost faranov. Dal Bog pri tem blagem in hvalevrednem početji obilnega blagoslova in uspeha! D.

Od Savinje. (Slovenski jezik, šolske zadeve). V „Slov. Narodu“ od 13. avg. se poroča, da se je pri učiteljskem zborovanju v Braslovčah nasyetovalo, naj se šolske kronike v slovenskih krajih slovenski spisujejo, čemur pa baje tamošnji okrajni nadzornik ugovarja s tem, da se šolske kronike le za „izobražene“ pišejo. Jako nedoumen nam je tak izgovor in vedno se našemu jeziku nasprotuje z ugovori, ki so čisto prazni in ničevi. Nemcem in nemškutarjem velja pač povsod zoper rabo našega jezika kak izgovor, če je tudi iz jelševe trte izvit. Prašamo le dotičnega g. nadzornika ali se ne pišejo za nas Slovence šolske kronike, ne smejo li izobraženi Slovenci slovenskih kronik čitati? Ali bodo mar sami izobraženi Nemci hodili v naše slovenske kraje nemških kronik brat? Nemcem smo Slovenci presneto malo mar, ti nas in naš jezik preveč zaničujejo; ker še niti slovenskih plakatov tam ne trpé, kjer tudi Slovenci prebivajo in davke plačujejo. To nas je letos Gradec učil! Mi Slovenci pa zahtevamo, da se šolske kronike slovenski spisujejo. Mi vzdržujemo drage naše šole in se toraj tudi zanimamo za svojih šol zgodovino, ki pa mora biti v našem jeziku pisana. Udje naših krajnih šolskih svetov smo povsem le Slovenci nezmožni nemškega jezika in toraj hočemo imeti slovenske šolske kronike, da zamoremo potem v kakih važnih zadevah v nje pogledati. Nam se je sicer prejšnje čase tudi nemščina v glavo vbijala, pa smo že vse pozabili, ker kmetje nemškega jezika nič ne potrebujemo in lahko brez nemščine polje obdelujemo. Slišimo, da letos pri učiteljskih zborovanjih sestavljajo učne načrte in želimo, da bi nemški jezik opustili in ga zanaprej ne učili v kmečkih slovenskih šolah, kjer ga čisto nič treba ni, naj se naši otroci bolj našega potrebnega domačega jezika, drugih koristnih nauk in pa iz kmetijstva kaj učijo, to je za nas kmetovalce jako potrebno, brez nemškega jezika pa lahko živimo!

Iz Ormoža. (Stanko Vrazova svečanost.) Dne 8. septembra bode, kakor se gotovo nadejamo in če nam mili Bog lepo vreme da, vsakako sijajno in mnogo obiskana. Spored, katerega bomo kesneje priobčili in ki je v glavnih potezah v „Slov. Narodu“ vže priobčen bil, obsega prav za prav 3 dele: svečanost v Jeruzalemu, v Cerovci, pri rojstnem domu pesnikovem i koncert v Ormoži. Peli bodo pri svečanosti ptajski in ljubljanski pevci in množica hrvačkih, ki se pripeljuje z „Matico“ hrvačko iz Zagreba. Do sedaj prijaviilo se je iz Zagreba 150 gostov. Prosimo ter uljudno vabimo, naj se tudi naši p. n. gostje ob pravem časi — naj kesneje do konca tega meseca — prijaviiti blagovolé, da zamoremo priskrbeti obed pri svečanosti — table d'hote po 1 fl. 20 kr. — in da zamoremo v posamezna mesta poslati jim izkaznice, da se zamorejo peljati na železnici k svečanosti za znižano ceno; dotično prošnje smo vže predložili in pričakujemo vsak čas odgovora. Ker

pričakujemo veliko gostov in ker smo zaključili, da se bomo iz Ormoža v Jeruzalem, in iz Cerovca nazaj v Ormož peljali, obračamo se tukaj javno do kmetovalcev našega ormoškega okraja, da nam z vozovi pomagajo ter vožnje ta den prevzamejo. Trebamo pa najmenje 6 prostornih in nakinčanih vozov, kakor se pri nas na primicijah vidijo. Odbor dal bo vsakemu vozniku primerno plačo in pri svečanosti v Cerovci brezplačno tudi nekaj pijače. V to svrhu pa se naj kmetovalci kakor najhitreje pri podpisanem predsedniku oglasijo. Za odbor: dr. Ivan Geršak.

Iz Jurkloštra. (Izabela). Ker mi je znano, da blagi „Slov. Gosp.“ s kakim koristnim dopisom Slovencem rad ustrezaš, blagovoli tudi objaviti: Bilo je leta 1863, ko si je vrli premožni kmetovalec, g. Blaž Topolnik pri Mali nedelji v Radislavcih umislil iz Klosterneburga trto „izabelo“, kojeg v nekaterih krajih tudi pravijo „hudoletnik“, in to zato, ker tudi o hudih letih pridno rodi. Ta trta se je v tamošnjem kraju toliko priljubila, da so Malonedeljščani vse šume potrebili, nasadili isto trto, in ne najdeš skoraj posestnika, če ga obiščeš, da ti nebi z „izabelo“ postregel. Imenovani kmetovalec se nadeja letos, akoravno je tamo toča klestila, še kakih 8 polovnjakov. Ta trta ne pezebe rada, in mislim, zato bi se prilegala posebno tudi semkaj v naš kraj; eden si jo je vže umislil, in kakor slišim, mu vrlo raste. Ta trta je še tem več hvale vredna, ker ne potrebuje nobene posebne postrežbe, raste kot brajda, v goricah kot navaden trs dela pa drugim, kakor sem pri svojem očetu videl, preveliko senco!

Z.

Iz Ptuja. Nedeljo 22. t. m. obhajali so duhovni svetovalec in župnik pri sv. Marku niže Ptuja č. g. Franc Bezjak v krogu svojih prijateljev in ljubljenih ovčic 40letnico svojega dušnega pastirovanja. Radost bila je občna; rano vže naznanjal je dobronabitih možnarov grom daleko na okrog veselje Markovčanov. Lepih zastav, okinčanih drevov, umnih napisov, vsega videl si na izbor. Nebrojna množica zbranega ljudstva spremljala je čast. gospoda obdanega od belih lepo ozaljšanih svatovic v krasnovenčani hram božji, kder so mitronosni ptujski prošt, veleč. g. Mat. Modrinjak, s pristrčnim nagovorom vse navzoče razveselili. Ena bila je želja zbranih vseh: naj milost božja obrani preblagega svečanika najmanje še 10 let, da bi takrat kot zlatomešnik zopet krepki in zdravi kakor danes stopili pred božji altar in veselo zapeli: Gloria in excelsis Deo! Občina Bukovska niže Ptuja izkazala se je posebno še s tem, da je ob tej priliki podelila č. g. župniku častno občanstvo, ter mu dotično imenovanje izročila na krasno izdelani listini. Slava!

Iz Bizelja. (Kuga — bizeljsko vino). Zadnji dopis „od Sotle“ misli, da živinsko kugo v Brežicah delajo. Ali je tarčo zadel? Nek mo-

žitelj je globoko doli na Hrvaškem kravče kupil' je potem sem ter tje po sejmih gonil, dokler ga v Klanjec ne pritira, kjer je maruša od glada in žeje crknola. Hajdi, „kuga mora biti“, in hitro se nekaj dotičnih goved' pobije! Storilo se je to na povelje tistih, ki bi radi kaj dobili za svojo gorečnost. Ogromna množica mož se v Zagreb poda ter bansko vlado laži prepriča in sejmi so bili k priči dovoljeni povsod na Hrvaškem, na Štajerskem pa vojšaki — vrli, prijazni fantje — za Sotlo rake, mreže, ščuke, šarane in velike some stražijo za dolg čas, mi pa pri velikih stroških zavoljo kontumacije silo trpimo. Čas je, da se visoka vlada graška Sotljanov spomni in usmili; saj imamo drugih nadlog na cente zadosti. Pri nas hvala Bogu, do sedaj sicer hude ure nismo imeli, ali vina bo le malo, pa še to, kakor se kaže, bo slabo. Kdor še hoče izvrstne bizeljščine dobiti, podvizaj se; znani vinski mešetar mu bo v Brežicah že pokazal, kje se še kakih 3—500 vedrov dobi večletne starine in lanskega.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Petdesetletnico cesarjevo obhajali so narodi avstrijski svečano in navdušeno, da se potuhnjeni mestni laži-liberalci in skrivni puntarji niso upali celó tiho djati, le o dunajskih judovskih baronih beremo, da svojih palač niso hoteli razsvetliti. Tudi iz štajerskih nekaterih mest beremo v novinah, da so se nekateri liberalni gospodje ob predvečernej razsvetljavi odlikovali — s „temo“. „Slov. Narod“ pa poroča, da je v Maribora iz cesarske gimnazije namesto cesarske visela — nemška zastava! To nam je kot neumnost skoraj preveč. Prosto avstrijsko ljudstvo česa takšnega ni zmožno in prav njemu gre toraj cesarska zahvala, katero so svitli cesar po ministru Taaffeji in Tiszaji dali objaviti. — Slovenci so dne 23. avg. v Repnjem na Kranjskem sijajno obhajali 100letnico na rojstni dan Jarneja Kopitarja, veleučenjaka, ki nam je prvo povoljno znanstveno slovnico spisal. Svečanosti udeležili so se najodličnejši Slovenci, med njimi poslanci: dr. Vošnjak, Nabergoj, Einspieler, navdušeno narodni župnik č. g. Božidar Rajč; iz Maribora bila sta navzoča profesorja g. Majciger in g. Brelih. — Postavo zoper ponarejevanje vina so cesar potrdili in bo kmalu proglašena. — Na Dunaji so zgrabili več socijalno-demokratskih rovarjev, prišedših iz Bismarkovine; delili so med ljudi veleizdajskih razglasov. — Magjarski grof Zichy snuje šolsko društvo, katerega je res treba: kajti 600.000 otrok je brez vsakega šolskega poduka; manjka 7000 učilnic. Pravoč je, da bo kmalu vojaška granica združena s Hrvatsko; hrvatski sabor je sklican na 1. sept. v Zagreb. — Vse se čudi nekaterim listom, ki so z vlado v nekšnej zvezi; kajti vedno povdarjajo boj zoper Rusijo, zasedenje Srbije, Bolgarije, Albanije in mesta Soluna ob Egejskem morji. Ali